

Franckesche Stiftungen zu Halle

In: BIBLIA, Tai esti: Wissas Szwentas Ráŕŕtas Séno ir Naujo Testamento, Lietuviŕŕkay pérstattytas, iŕ naujo pérweizdetas Ir ketwirta Karta iŕspáustas. ...

Augusto Ermono Franko trumpas Pamokinnimas, kaipo ŕwenta Raŕŕta saw tikro Pasigerinimo skaityti turrim

Francke, August Hermann

Tilsit, 1824

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests [urn:nbn:de:gbv:ha33-1-160486](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:ha33-1-160486) and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Augusto Ermono Franko trumpas Pamokini-
mas, kaip šventą Kąstą savo ant tikro Pasigerinimo
skaityti turim.

Praštas ir neišmąšas žmogus ant savo Pasigerinimo šventą
Kąstą skaityti norėdams

1. didėy ir rupeštingay tur sąugotis, idant ne slapčą Fokią nei
wiernybę arba netikrą Misi savo širdijė ne turretu, dėl ko šventą
Kąstą skaityt apsimma. Ušė Kąstė, mokiti ir Parizeusai taipjau
šventą Kąstą skaitydavo; alle tai jūs wissay ne pagerino. Jiems
regėjos, jemne Gywašt turrėti; alle prie Kristaus ne norėjo wer-
stis, idant Gywatą turrėtu. Jon. 5, 39. 40. Bet netikras Apstė-
mimas ir newierna Misis pra, jey šventą Kąstą skaitai, ar jog
tikray Czėsą praleistumbei, ir kadangi jemne belli Lusdawimai ran-
dami pra, is Furiu ir swietistka Szirdis pasidzangias; arba kad
švento Kąsto skaitimę kaip wiršutinint Darbą warai, sawije
dumodams, jau tikray stiprus Tikėjime ir Uobajnysteje esqs ir
priegtam dar Paprott turris Rytmetij' ir Wakare wieną ir listą
Pėrskyriną pėrskaityti, mislidams, tūmi Ponui Diewui kas jin' Foki
gerą Darbą padargę; kaipgi daug žmonū tūmi pasifakdina, bille
Diewo žodi tankiey skaito, Furiu Duma ir Passelgimmas tarčaus
su Diewo žodziu wissay ne sutinka; arba kad tik todel šventą
Kąstą i Kančos immi, idant Kąstemokitu pastotumbei ir didi
žinnojinę igtumbet, po Furiūmi sawo paties netikra Meile
Gpe:

Gyrypelnyste ir Pitti parizeusisiki Griekai pasislėpja. O tokia musū Dienosa daugisū didey mokitū Wyrū Mislis ir Geidawimas yra, Purrie norėdami buti Rąsto, Mokeytojeis, ne išmāno, ney Eą Kalba, ney Eą u; Tiesa laiko. 1 Tim. 1, 7. Beje ir tai yra pėrs Kreiptas žmoniū Budas, kad šwentam Rąste daugiaus ne nau dingū Klāusimū ir Paslėptinū jėško, užot tikrą Gruntą Prislweri timme ir Tikėjime dēu. Jeygu dabar Eas ezia minnētas arba Pittas netikras Mislis tur šwentą Rąstą beskaitydams, tas su wissū sawo žinnojinū Rąsto i Pėklą gal nugrimsti, Paczeig wissą šwens tą Rąstą iš Galwōs buti išmokęs. Togidėl Eojnas prāstas ir ne didey mokitas, šwentą Rąstą skaityti norėdams

2. tikrą prastą Szirdi te atnėša prie to, tai esti wierną ne Elastojanti Geidawimą, per šwentą Rąstą išmokinnamas buti ant Įgganimo per Tikėjimą i Jėzu Kristu, 2 Tim. 3, 15. ir taipo tikėti ir elgtis, kaip jam šwentą Rąstą be skaitant nū Diēwo paties prankšama yra. Trumpay: Jey šwentą Rąstą skaityti apsimmi, tay tawo wierna Mislis tik ta tur buti, kad tiklincū ir nobaznū Kristęzonimi pastotumbei, ne pagal Weidą, bet tikroį Galybeje, idant tikrą Patwirtinnimą turrētumbei, jog tu Diēwui patinkas ir tēnay su jūmi amžinay pasidzangti galėses.

3. Todėl ezia dabar Malda pirmutinis Daiktas tur buti; o prastokas, pirmneng šwentą Rąstą skaito, re su Burna wiēna, bet su tikra nobazna Szirdzė, šittū arba Pittū Budū, Diēwą tur prieit: At tu amžinas ir gywas Pone Diēwe, kaip Taw gana uždėkawoti galim, kad mums Tawo šwentą Walę tawo žodijs taip maloningay apreiskęs, kad iš to išmokti galim, kaipo tik Einczeis, nobajna is išganytingais pastoti galim, Taygi sutek man sawo šwentą Dwassę, kad man mano Akis atwėrtu, jeib rei gėczau Stebuklus tawo Žokano; kad per tawo žodi Tikėjimą mano Szirdijs išprowitu ir daugintu, ir mano Walę machingay walditu, idant aš pasidzaugeziau iš tawo Luddijimū, ir iš Sziri diēs i tawę tikęczau bey tawo žodi laikęcziau.

4. Taipiau ir gēr bey reikalinga esti, kad skaitimas šwento Rąsto tik su Malda ir Dusaujimū, kaip su Diēwo Laupšė ir Dekawonē daromas butu. Mēs taipo wiernay bedarant wissadōs Pamokinnimą bey pagraudėnimą iš to turrēsi. Kaip antay 1 Moiz. 1, 1. beskaitydams taipo sawiše melsis: At tu amžinas Diēwe, dėkawōju taw, kad manę per sawo žodi mokinint, iš Eo Dangus ir žeme sawo Pradzia tur. Arba: at mielas Tēwe Dangijs, kad sawo Akis pakelu Dangausp' ir jas nuleidziū ant žemės: tay bent šittą tawo diewisęlą žodi man i Szirdi idėk, jog man reikiant tawę kaip Sutwertoji Dangaus bey žemės pas garbinti ir melsis. Arba: At mielas Diēwe! Jey tu Dangu ir žemę sutwėrei, tay juš tu esti gerėsnis ir plowingėsnis už Dani gu bey žimę. Todėl, kad aš tawę tiktay turriu, tay n'atboja ney

ney Danguis ney Žemės. Arba: Pone Dieve, Tu eſi Tėwas ant wiſſo, kas Waitais wadinama pra Danguje ir ant Žemės, tu kurlai Dangu ir Žemę ſutwerei. At moſiſ manę wiſſadōs tikray apdumoti, kōli dideli Budawotoji ir Sutwertoji mano ſmertiſnas Kunas, ſis Žemės Grumtas, turris. Arba: At mies las Tėve danguiſſa, kaipgi aſ galu daugiaus tuſbitis dēl mano kunikſto Iſlaikimo, tawę Tėwū wadinams, kurl Dangu ir Žemę ſutwere. Tai po prie kōjno Perſkryrimelio Bibeliſe reiſ apſiſtōt, ir kaip Luterus ſako, ney prie kiekwieno Krumelio krattyti, bau ne' keliōs ſig'eles nupultu. Jey taw iſ pirmo ſunku ēſant rodos ir jey Malda ne tojus nor tēkti, tay tolyn reiſ eiti ir ney prie Fitto Krumelio bandyti. Jey Duſia tikray alkſta, tay Diewo Dwafę ję nepaſotintą ne leiſ'. Beje galauſey tropiſis, kad ſmogus prie wieno mąžo Perſkryrimelio tiek gywū Waitū matys, kad ir prie to paſlaikys' ir nuſleiſ' kaip prie Mėdžio Waitumis pili nintelio. Alle kas iſ Pradžios to nuſigando dumōdams, jam per ſunku ēſant, jį ne galint tai po ſwentą Rąstą ſtaityti, tas pats pra kaltas, kad per wiſſą ſawo Amžią ney jokids Linſmībės ir Džaugſmo iſ ſwento Rąsto ne tur.

5. Su Malda Apmiſlijimas tur ſuglauſtas buti, tai po kad prie kōjno ſodžio maz apſiſtotum' ir wiſlab ſawo Szirdiſe grajey apdumotum'. Tikray graiſer Luterus ſawo Iſguldime Ewangelids pirmoj Szwentėje Ralėdū taria: Ewangelia taip aiſki yra, kad daug Iſguldimo ne priwalo, bet tikray reiſ tą geray apmiſ ſit, apſwalgpt ir i Szirdi iſidēt. O ney joks daugiaus Maudōs iſ to ne turris, ne kaip tie kurlai ſawo Szirdi tykū laiko, wiſ ſus Daiktus pamēta ir ſu Stropumū iſwelgia, lygey kaip Saule tykame Wandeniſe czielay ſwieczia ir ſylingay ſildo, kurli ſzianczam ir tēkanczam Wandeniſe ne tai po gal rēgēta buti, neygi tai po ne gal ſildit'. Todēl ir tu norēdams apſwieczamas buti, Diewo Malone ir Dywus matyti, idant tawo Szirdis uſidēgtu, ir nobazna bey linſma paſtōtu, tay tēn nueiſ, kurl tykas butums bei ir Paweiſkū gillei i Szirdi iſidētumbei, tēn tu ſurqſi Dywus per Dywus. To wiſſą ſwentą Rąstą beſſaitydami turrin das bōti. Kad per kōli Perſkrymą nubėgam, potam Bibeli ſuwiſ ram, ir kę ſkaitēm beweiſ ſuwiſtam, tay neſidywiſim, kad Bi belit tanſkay perſſaitydami taczau ſwentēſni ir gerēſni ne paſtojam. Malda ir Apmiſlijimas wiſ prie Fitto tur buti. Jey taw per ſunku apmiſit, tay turri Diewū mēlſtis; o kad Malda ne nor tēkti, tay ſodžius turri Malandą apdumoti. Iſ Maldōs aiſiray' Apmiſlijimas ir per ję padaugſtinamas buſ; ir per Aps miſlijimą ant Maldōs priraginnamas buſi. Bernhardas ſako: ney wiens ſmogus ſiliu neſlaukſtin'. Uſkopdams o ne uſliēpdams wyrāuſą Stippiną Kopeziū iſkaiſi. Togidēl uſliēkim kaip ſu dwējoms kōjomis, butent per Maldą ir Apmiſlijimą. Mēſa Aps miſlijimas mus moſinna ir mums rodo, kō mes priſtoſtam; alle per

per Maldą igyjam, pas Poną Diewą tiek, kad nieko ne stofo, tumbim. Apmislilijimas parodo mums tikrą kėlą, bet Malda mus tūm' kėlū wėda. O kiltur jis safo: Per Maldą Apmislilijimas apšwiečiamas ir Apmislilijime Malda kāršta pastoja. Tai yra saldus ir meilingas Susikalbėjimas, butent kad Malda ir Apmislilijimas susieina, taip kad wiens antrą waldo. O wėl jis taip taria: Malda be Apmislilijimo yra šaltas ir netinkas Dailtas. Apmislilijimas be Maldos esti newaislingas ir wissai niekam ne dera. Kas ant šitto Graudenimo nobažno Bernhardo geray das boja, tas tikray šwentą Kąstą be Maudos ne skaitys. Kaip antay: 1 Moiz. 1, 2. O žeme buwo pūsta ir tufezia, ir buwo tamsu ant Gilybės; o Dwase Diewo išsišplėte ant Wandeniū. Apmislilijimas: At kaipo Pons Diews stebuklingasis iš Pradžios ir wissadōs wieneropus Kellus laike, kad sawo Szlowę tamē daugiausę išrodo, jog jis iš nieko esanti kę, iš pūsto ir nei dawādito kę Gražų ir geray dawādītę, iš Wargingo kę Didį ir Aukštą kę padaro? Taip tai ant Garbės jo šwento Wardo turis rėjo teksti, kad žemę pūsta ir tufezia buwo, pirmneng jiji jo itaikintą ir gražį bey waisingą buwo padaryta. Malda: At mies laiss Tewe, tai saw i Palinkšminojimą immūs, sawo Bedą ir Pagadinnimą išwelgdams. Dūk man tikray mano prigimtą Pagadinnimą tikray išpažinti. Zinnau, kad tu tadda manęs susmilši ir Kristui manije Paweikšlą gauti dūsi, jeib aš Grozybeje po tai wo Akiū pasirodiziau. Gailestis Ašaras aš rods dēley sawo Griekū pralieti noru. Dūk tikray tawo Dwasei ant šitto Wandenio išsišplėsti. Ate taipo apmislidami ne turrim užmiršti patis pėrsimėginti, idant iš Diewo žodžio Szirdies Pagadinnimą tikray išpažintum' ir musū Szirdis pagal Paweikšlą išgananzio pamoklo itaisyta butu.

6. O kaipo šwentą Kąstą beskaitydami su Malda turrim pradiiti, ir be skaitant nepalautinay mēstis; taipo ir su Malda turrim baigti. Taipgi skaityti palowes šittū arba tam lygū Budū Diewą ikalbink: At tu wiernasis dangiškasis Tewe, Laupse, Garbe, Szlowe ir Dekawone taw pakarnay rēšle sakyta už šittą didę Malonę, kad su šanne Mannā (Dangaus Dūna) tawo diei wiško žodžio mano Dusią pasotinei, pastiprinai ir atgaiwinai. Dabar wislab, kę skaitęs esmi, su Diewiškū Pirštū tawo šwentišs Dwases i mano Szirdi irasyt ir tūmi užspecwetik, idant Szetons tai wėl nū mano Szirdies ne atimtu, bet kad tai geroj ir tikroj Szirdije palaikeiziau, ir iš to tēn amžinay po tawo Weidū pasidzaugeiziau. Amen. Gali ir priprašti, tai, kę skaitęs esti, galaušey Maldosę suglāusti ir toje Ponui Diewui pranēsti.

7. Diawas wiernas išqs tadda tokiām žmogui, šwentą Kąstą skaitanciam widdutinno Kryžaus bey Kentėjimo ir wissos Piū Pagundimū stofoiti ne dūs, Furrie brangus Ušstatas jo Mētišs yra, ir tūmi mes jo wiengimūsiām Sunui cze lygus passojam.

jam. O tai Kryžus mielas, mačningay mums padėda, ſwenta Raſta iſmanyti, beje tų ragauti ir pajuſti. Maſda, Apmiſlijimas ir Pagundimas yra tie trys Dalykai, kurie žmogu tikray Diewo moſtiui padaro. Jey taw ko pikto nuſtūdada, ar butu widduj' tawije ar iſ wirſaus, tay dumok, Moſitoj' eze eſant, tawę iſi ſlauſnėti norint, tą iſ ſwento Raſto iſſmokinei. O tai dabar tojaus atſimink Szprukėlio, kura tawo Bėdai ir Keikmenai pri- tinka. O tokio ne raſdams: tay, Progds tam beturėdams, to- jaus Bibelt imt i Kanę, ir ſtaityt Pekt Pſalmę, arba ant ko ſeip tawo Ubažnyſte tawę werciją, tay weikę raſi, kumi atſi- gaiwint galėſt. Alle rods wiſadės žopostą gerū Luddijimū ſwen- to Raſto taw reit turėti ir ſaw tankių ſkarbą iſ jū ſuſtrinki, idant niekadės ne priſtoktumbi, wieno iſ jū be reikalūdams. Jeygu dabar Szprukėli randi: tay tikray (Diews taw ant to Ma- long dūs) ſawo Miſlis apie wirſutinę Bėdą pamėſt ir jas tikray ant tokio Szprukėlio dėk ir tą tikray nobažnay ſawo Szirdije apdumok. Ak kaip tas taw bus Werſme gywojo Wandene! Kaip tai jo aiſkiaus po Kryžumi ne kaip pirm Kryžaus iſmanysi! Ga- laūſey jinok: Eieku tu ſiam Swietui numirſi, tieku tu ſwen- tam' Raſte regėſi ir ſupraſi. Alle Eieku tu pagal Dumą Buno ir Swieto gywėſi, tieku tu ſwentam' Raſte aklas ir neiſmā- ngs buſi.

Bet Diewas muſū Pono Jezaus Kriſtaus, Szlowės Tėwas, te ſutenka mums Dwaſę Iſmintiės ir Apreiſkimmo ant Iſpa- zinnimo ſawo patiės, ir apſwieſtas Akis muſū Iſmanimo, kad iſpažintumbim, kuraſi yra Auſtrikėſimas muſū Pawadinnimo ir kuraſi yra Bagotyſte jo ſlowingds Tewiſkės jo Szwentuſe, ir kuraſi yra apſtinga Stiprybe jo Maciės muſump', kurie mes tik- time, pagal Darbą jo mačningds Drutybės. Kurę jis dare Kri- ſtuje, kad ji iſ Numirruſū priekėle ir ji paſodino po ſawo De- ſinės Danguje, kuriam eſſie Garbe ir Szlowe nū Amžiū iſſi Amžiū. Amen.

Surā.